

Мета дисципліни “Державний фінансовий аудит”

набуття студентами системних теоретичних знань;

формування у майбутніх фахівців практичних навичок застосовування прийомів і процедур при проведенні державного фінансового аудиту.

Завдання дисципліни:

- вивчення нормативної бази, що регламентує організацію та проведення державного фінансового аудиту;
- засвоєння суті державного фінансового аудиту як форми фінансового контролю, прикладного змісту основних понять і категорій;
- оволодіння студентами технікою і методикою організації та проведення державного фінансового аудиту;
- здобуття достатніх умінь та навичок проведення державного фінансового аудиту суб'єктів господарювання, окремих господарських операцій, ефективного виконання місцевих бюджетів та державних бюджетних програм, управління державним боргом країни;
- оволодіння студентами технікою і методикою оцінювання ефективності державного фінансового аудиту

ТЕМА: ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

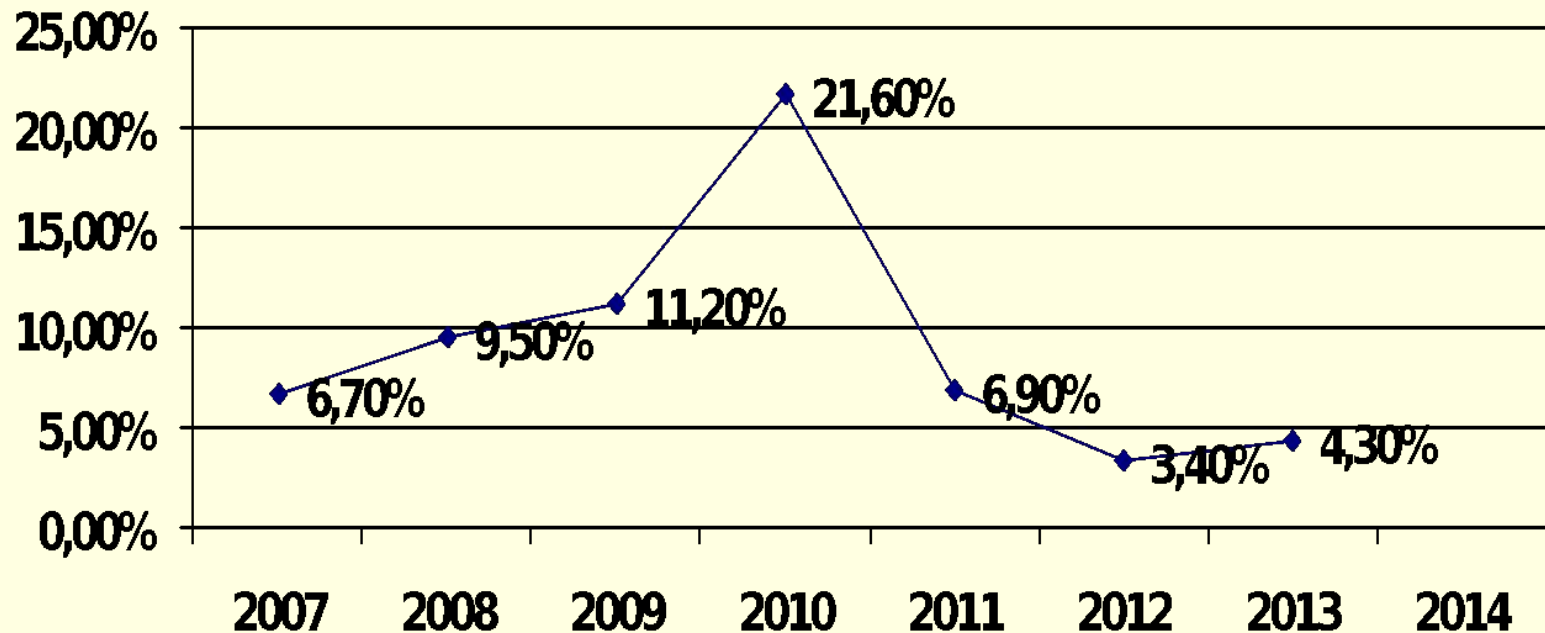
Доцент кафедри фінансів
ХОМУТЕНКО А.В.

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

- 1.1. Сутність державного аудиту як форми фінансового контролю
- 1.2. Суб'єкти державного аудиту

Обсяг виявлених Рахунковою палатою та Державною фінансовою інспекцією України неефективного використання бюджетних у % до витрат Зведеного бюджету України

—◆— Обсяг виявлених неефективного використання бюджетних коштів, в % до витрат Зведеного бюджету

Класифікація найбільш поширених бюджетних правопорушень:

- бюджетні правопорушення, пов'язані з розміщенням та виконанням державного замовлення та нецільового використання бюджетних коштів ;
- використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав;
- втрати внаслідок прийняття незаконних управлінських рішень;
- планування з порушенням чинного законодавства;
- зайве витрачання бюджетних коштів внаслідок оплати завищених обсягів та вартості виконаних робіт і наданих послуг;
- незаконна передача державного та комунального майна суб'єктам недержавної форми власності;
- зниження вартості активів внаслідок не проведення індексацій, а також в результаті не оприбуткування придбаного майна та лишків товарно-матеріальних цінностей.

Головні причини бюджетних правопорушень:

- - низький рівень внутрішнього контролю за витрачанням бюджетних коштів;
- - відсутність єдиної інформаційної бази для органів державного фінансового контролю, яка б спростила збір, зберігання, пошук та видачу інформації про всі здійсненні контрольні заходи та їхні результати, слугувала для систематизації даних контролю й узагальнюючого висновку.
- - невідповідність сучасним вимогам форм та методів за якими здійснюються контрольні-аналітичні та експертні заходи Недосконалыми також є методики їх здійснення. Крім того, у практичній діяльності органів державного фінансового контролю недостатнє використання новітніх інформаційних технологій та цільових програмних комплексів.
- - недостатній рівень підготовки фахівців для органів контролю держаних фінансів, який спричинений низьким рівнем викладання, відсутністю методичної літератури та незабезпеченістю набуття достатнього практичного досвіду тощо.

Державний фінансовий контроль

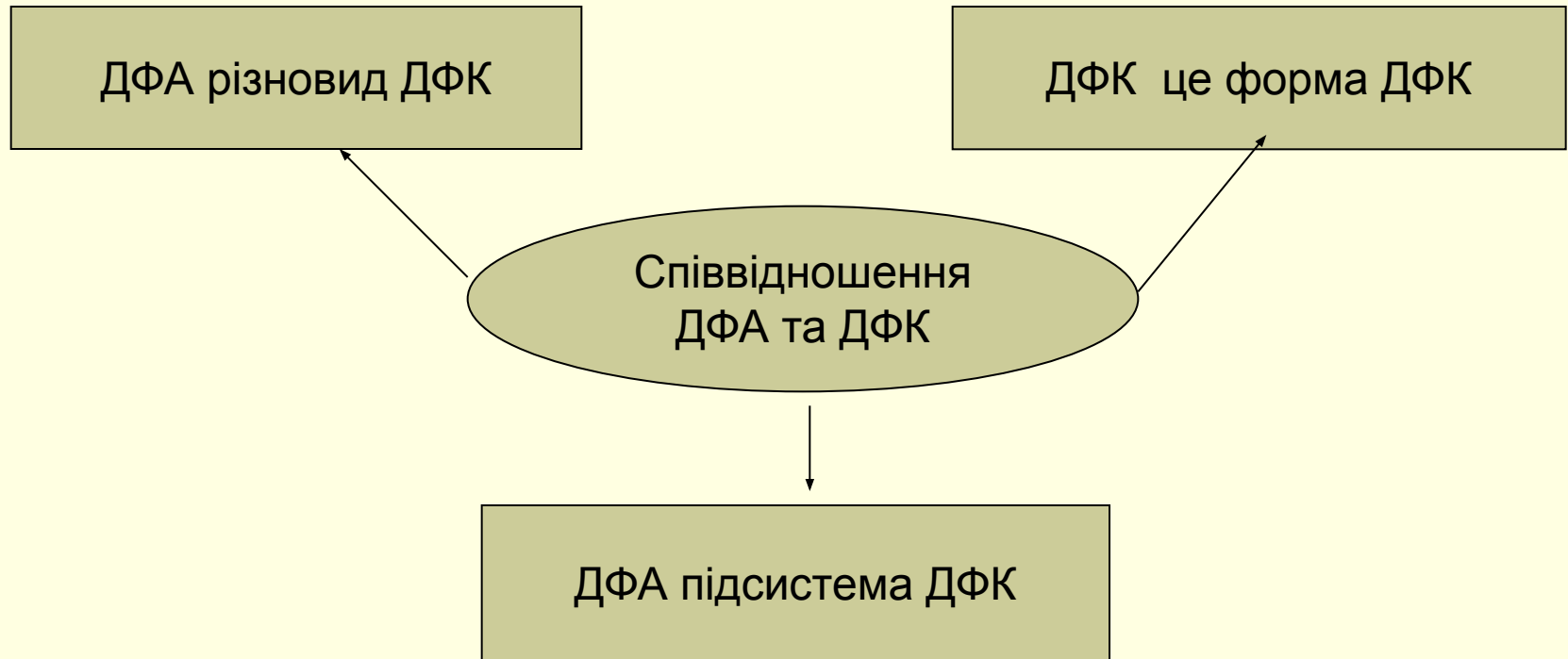
являє собою сукупність дій органів державної влади спрямованих на попередження і усунення фінансових правопорушень та неефективного використання державних фінансів.

Державний аудит – це форма державного фінансового контролю, спрямована на сприяння бюджетним установам, державним підприємствам, а також суб'єктам господарювання, які отримують державні кошти, у запобіганні фінансовим порушенням, ефективному використанні бюджетних коштів державного та комунального майна, правильності ведення бухгалтерського обліку та складання достовірної фінансової звітності.

Співвідношення понять ДФА та ДФК

Еволюція правових засад державного аудиту

1. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001р. № 2542-III
2. Концепція застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі, прийнята розпорядженням Кабінету міністрів України від 14.09.2002 року № 538-р.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 8.08.2001 року № 955 «Про затвердження порядку планування контрольно-ревізійної роботи органами державної контрольно-ревізійної служби»
4. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі» від 14.09.2002р. № 538-р
  - 5 Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Стратегії діяльності державної контрольно-ревізійної служби в Україні на 2003-2005 роки» від 26.11.2002р. № 997
  - 6. Постанова Колегії Рахункової палати «Про затвердження Стандарту Рахункової палати «Порядок підготовки і проведення перевірок та оформлення їх результатів» від 27.12.2004р. № 28-6
  - 7. 01.11.2005 року Закон України «Про управління об'єктами державної власності»
  - 8. 02.07.2015р. був прийнятий Закон України «Про Рахункову палату України»

Рахункова палата застосовує у своїй діяльності основні принципи діяльності :

Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI),

Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI)

Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України

Метою державного аудиту є

встановлення законності й ефективності
використання державних фінансів,
налагодження фінансової дисципліни,
попередження порушенням та надання
відповідних рекомендацій.

Завдання державного аудиту:

- здійснення перевірок спрямованих на визначення законності і своєчасності руху бюджетних і позабюджетних коштів, які надаються відповідним підприємствам, організаціям;
- визначення ефективності і доцільності витрачання державних коштів і майна;
- надання оцінки формування і рівню виконання місцевого бюджету;
- аналіз виявлених відхилень від установлених показників;
- визначення шляхів удосконалення управління бюджетними коштами, державним та комунальним майном, в тому числі можливості збільшення доходів бюджету;
- організації дієвого внутрішньогосподарського фінансового контролю

Державний фінансовий аудит –

є різновидом державного фінансового контролю і полягає у перевірці та аналізі фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю. (ст. 363 Господарський кодекс України)

Аудит ефективності

передбачає встановлення фактичного стану справ та надання оцінки щодо своєчасності і повноти бюджетних надходжень, продуктивності, результативності, економності використання бюджетних коштів їх розпорядниками та одержувачами, законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу, стану внутрішнього контролю розпорядників бюджетних коштів.

Основні відмінності фінансового аудиту та аудиту ефективності в системі державного фінансового контролю

Складові, що визначають сутність	Фінансовий аудит	Аудит ефективності
Загальне поняття	Перевірка та аналіз фактичного стану справ щодо законного використання державних та комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю	Форма контролю, яка являє собою сукупність статистичних, ревізійних та аналітичних дій, спрямованих на визначення рівня ефективності управлінських рішень щодо використання державних ресурсів та надання обґрунтованих пропозицій щодо підвищення їх ефективності
Головна мета	Встановлення дотримання суб'єктами господарювання обмежуючих параметрів обігу фінансових ресурсів, визначення відхилень від прийнятих стандартів та внесення пропозицій щодо усунення виявлених недоліків і порушень	Визначення слабких місць в організації управлінських рішень, оцінка ефективності використання державних ресурсів, аналіз їх впливу на досягнення цілей та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності
Предмет	Фінансові документи та звітність учасників управлінських рішень	Діяльність учасників прийняття управлінських рішень щодо використання державних ресурсів
Методи	Аналіз фінансової звітності, документальна та фактична перевірка операцій з державними ресурсами	Аналіз методів організації конкретних ситуацій і результатів роботи об'єктів перевірки на основі критеріїв оцінки ефективності
Звіт	Стандартизована форма, виявлення порушень, висновки на основі фінансових документів	Не стандартизований, висновки ґрунтуються на основі аргументів та доказів з наданням конструктивних рекомендацій
Інформативність	Матеріали перевірки, як правило, не оприлюднюються	Інформування громадськості (за стандартами INTOSAI)

Види державного аудиту

Зовнішній аудит	Внутрішній аудит
1) здійснюється Вищим органом фінансового контролю; 2) надає незалежну інформацію, гарантії та консультації Парламенту. 3) проводить аудит і в багатьох випадках підтверджує фінансову звітність кожного міністерства; 4) вивчає законність та обґрунтованість державних видатків; 5) оцінює економність та ефективність програм, проектів та діяльності, що фінансуються за бюджетні кошти; 6) гарантує, що фінансова звітність «є точною та правдивою», і що вона «готується згідно вимог бухгалтерського обліку»	1) здійснюється внутрішньовідомчими управліннями (відділами): 2) оцінює ефективність контролю внутрішнього управління в межах кожного міністерства; 3) оцінює ризики фінансової системи, визначає її слабкі місця та надає рекомендації вищим посадовим особам щодо вдосконалення фінансової системи; 4) займається фінансовими та не фінансовими системами та може перевіряти досягнення міністерствами оптимального співвідношення «ціна-якість».

Суб'єкти державного аудиту у сфері фінансів

- Рахункова палата
- Державна фінансова інспекція України

Рахункова палата здійснює фінансовий аудит та аудит ефективності щодо:

- надходжень до державного бюджету податків, зборів, обов'язкових платежів та інших доходів, включаючи адміністрування контролюючими органами таких надходжень;
- проведення витрат державного бюджету, включаючи використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Вищої ради юстиції, Генеральної прокуратури України та інших органів, безпосередньо визначених Конституцією України; використання коштів державного бюджету, наданих місцевим бюджетам та фондам загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування; здійснення таємних видатків державного бюджету;
- управління об'єктами державної власності, що мають фінансові наслідки для державного бюджету, включаючи забезпечення відрахування (сплати) до державного бюджету коштів, отриманих державою як власником таких об'єктів, та використання коштів державного бюджету, спрямованих на відповідні об'єкти;
- надання кредитів з державного бюджету та повернення таких коштів до державного бюджету;
- операцій щодо державних внутрішніх та зовнішніх запозичень, державних гарантій, обслуговування і погашення державного та гарантованого державою боргу;
- використання кредитів (позик), залучених державою до спеціального фонду державного бюджету від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій, виконання міжнародних договорів України, що призводить до фінансових наслідків для державного бюджету, у межах, які стосуються таких наслідків;
- здійснення державних закупівель за рахунок коштів державного бюджету;
- виконання державних цільових програм, інвестиційних проєктів державного замовлення

Підконтрольні суб'єкти РП

державні органи,
органи місцевого самоврядування,
інші бюджетні установи, у тому числі закордонні дипломатичні
установи України,
суб'єкти господарювання,
громадські чи інші організації,
фонди загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного
страхування,
Національний банк України та інші фінансові установи

Діяльність Рахункової палати ґрунтується на принципах:

законності,
незалежності,
об'єктивності,
безсторонності,
гласності та неупередженості

Рахункова палата застосовує у своїй діяльності основні принципи діяльності Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI) та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України.

Держфінінспекція України є центральним органом виконавчої влади, входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю.

Тести для перевірки знань

- **1. Зазначити у якому нормативно-правовому акті вперше було вжито термін аудит**
- А) Податковий кодекс України;
- Б) Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»;
- В) Бюджетний кодекс України;
- Г) Закон України «Про Рахункову палату».
- **2. Метою державного аудиту є (виберіть правильну та найбільш повну відповідь):**
- А) встановлення законності й ефективності використання державних фінансів;
- Б) налагодження фінансової дисципліни, попередження порушенням та надання відповідних рекомендацій;
- В) встановлення законності й ефективності використання державних фінансів, налагодження фінансової дисципліни, попередження порушенням та надання відповідних рекомендацій;
- Г) встановлення ефективності використання державних фінансів, налагодження фінансової дисципліни.
- **3. Внутрішній аудит:**
- А) вивчає законність та обґрунтованість державних видатків;
- Б) оцінює економність та ефективність програм, проектів та діяльності, що фінансуються за бюджетні кошти;
- В) оцінює ефективність контролю внутрішнього управління в межах кожного міністерства;
- Г) усі відповіді правильні.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!